

prima instanță: M. Muguleț
instanța de apel: Iu. Cimpoi, I. Secrieru, A. Danilov

dosarul nr. 2ra-376/18

ÎN C H E I E R E

21 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Oleg Sternioală

Judecătorii

Iurie Bejenaru, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Valerian Uță,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valerian Uță intervenienți accesorii notarul public Valentina Levița, Inspectoratul Fiscal de Stat pe municipiul Chișinău și Consiliul raional Orhei cu privire la repunerea în termenul de acceptare a succesiunii și restituirea bunurilor confiscate,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 octombrie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Valerian Uță și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani, municipiul Chișinău din 14 decembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 20 februarie 2013 Valerian Uță a depus cerere de chemare în judecată cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, este fiul lui Trofim Uță și al Nadejdei Uță (Midrigan).

Menționează că în anul 1950, împreună cu părinții săi și părinții mamei sale (bunicii săi), au fost deportați în Rusia, iar toată averea a fost confiscată.

Susține că părinții și bunicii săi au decedat.

Relevă că conform Legii nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, el are dreptul la restituirea bunurilor sau valorii lor.

Afirmă că el este moștenitor legal al averii părinților și bunicii săi, însă după decesul lor, el nu a fost informat și nu s-a adresat în termen pentru a accepta succesiunea.

Solicită prelungirea termenului de acceptare a succesiunii.

La data de 19 octombrie 2015 reclamantul a depus cerere de concretizare a acțiunii, indicând că a conștientizat faptul acceptării de către mama sa, Nadejda Uță, a moștenirii lăsate în urma decesului tatălui ei, bunelul Andrei Midrigan, care conform certificatului de deces nr. DC-IV 1390204 din 27 noiembrie 2011, a

decedat la 02 decembrie 1968.

Menționează că acceptarea succesiunii prin intrarea de fapt în casa bunelului în anul 1968, după decesul bunelului său, a avut loc când Nadejda Uță cu familia, în componența căreia era și el, au continuat să locuiască în casă.

Astfel, acceptarea de către Valerian Uță a moștenirii mamei sale a avut loc prin posesia și folosința casei nominalizate după decesul mamei sale la 28 februarie 1992 și după decesul tatălui său, Trofim Uță la 13 august 1995, fapt confirmat prin certificatul de moștenitor testamentar nr. 2-883 din 02 iulie 1996.

Relevă că conform actului nr. 274 din 02 aprilie 2013, eliberat de către Primăria comunei Chiperceni, r-nul Orhei, bunelul său, Andrei Midrigan, în afară de casa proprie de locuit construită în anul 1925 și saraiul construit în anul 1935, moștenite de mama sa, de tatăl său și după decesul acestora, de dânsul, a mai avut și 3 ha de pământ și inventar agricol - un plug de fier, o boroană, o coasă, o cadă de 400 litri, un butoi de 200 litri, un butoi de 150 litri, un butoi de 60 litri, două stative de țesut, opt paturi, două mese, un covor, patru scaune, o vacă, un vițel pînă la 6 luni, un purcel pînă la 4 luni, zece oi, cincisprezece găini, despre existența cărora nu a cunoscut, deoarece nu a fost înștiințat de primărie.

Afirmă că bunurile nominalizate, care erau în proprietatea bunelului său pînă în anul 1949, au fost trecute în proprietatea statului în baza „Постановления Особого Совещания при МГБ СССР от 1 февраля 1950 года” și din acest motiv au rămas nemoștenite, însă aceste bunuri îi pot fi restituite ori recuperate în baza art. 12 alin. (2) al Legii nr. 1225 din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, care prevede că, cetățenilor Republicii Moldova supuși represiunilor politice și ulterior reabilitării li se restituie, la cererea lor sau a moștenitorilor lor, bunurile confiscate naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor.

Susține că în baza acestei Legi, în anul 2010 s-a adresat la Comisia raională Orhei pentru problemele victimelor represiunilor politice, de la care a primit răspunsul nr. 11 -260310/04 din 26 martie 2010 privind depunerea actelor.

Mai susține că ulterior, după ce a depus actele necesare, a primit de la Consiliul raional Orhei compensația bunurilor confiscate doar de la tatăl său, Trofim Uță, necătând la faptul că actele au fost depuse și cu privire la bunurile confiscate inclusiv și de la bunelul său, Andrei Midrigan.

În acest sens, consideră că termenul de trei ani de depunere a cererii prevăzut de art. 12¹ alin. (2) din Legea enunțată a fost respectat, însă în cazul în care instanța de judecată va considera că a depășit termenele de prescripție prevăzute de lege, solicită a fi repus în acest termen.

Invocă că compensația nu a primit-o din motiv că notarul Valentina Levița i-a refuzat de a începe procedura succesorală și de a-i elibera certificatul de moștenitor legal al bunurilor bunelului.

Notează că a fost nevoit să se adreseze în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată privind prelungirea termenului de acceptare a moștenirii în circumstanța în care el a acceptat moștenirea prin faptul rămânerii în casa bunelului, a mamei sale, a tatălui său și ulterior a familiei lui și prin faptul

depunerii la Comisia raională Orhei pentru problemele victimelor represiunilor politice a actelor ce țin de bunurile bunelului său.

Afirmă că la data de 06 iunie 2014 s-a adresat la notarul Valentina Levința cu cerere de eliberare a certificatului de moștenitor legal din 20 mai 2014, fapt confirmat prin avizul de recepție, care prin răspunsul nr. 140 din 06 august 2014 a fost respinsă din motiv că nu a prezentat toate actele necesare, fără a fi nominalizate.

Sușține că la data de 13 august 2014 s-a adresat la notar cu cerere privind numirea actelor necesare pentru deschiderea dosarului de succesiune, iar prin răspunsul nr. 147 din 11 septembrie 2014 i s-a solicitat să prezinte decizia Consiliului raional Orhei. Astfel, la data de 16 septembrie 2014, s-a adresat la Consiliul raional Orhei cu cerere întru eliberarea deciziei solicitate de notar.

Relevă că cererea menționată a rămas fără răspuns, motivându-i-se că lipsește cererea, fapt combătut prin răspunsul nr. D2/854 din 15 octombrie 2014 al ÎS „Poșta Moldovei”, conform căruia contabilul Consiliului raional Orhei a primit cererea. De aceea, la data de 01 octombrie 2014 a depus repetat, prin intermediul ÎS „Poșta Moldovei”, la Consiliul raional Orhei aceeași cerere, care a fost primită, fapt confirmat prin avizul de recepție a corespondenței, însă răspuns, la fel, nu a primit.

Astfel, consideră că a fost format un cerc vicios în care Consiliul raional Orhei nu decide recuperarea bunurilor bunelului său pe motiv că lipsește certificatul de moștenitor, iar notarul nu eliberează certificatul de moștenitor pe motiv că a expirat termenul de acceptare a moștenirii și repunerea în acest termen ține de competența instanței de judecată, iar instanța de judecată poate adopta o astfel de hotărâre în baza probelor ce confirmă că el este moștenitorul bunelului său, Andrei Midrigan.

Invocă că a intrat în posesia casei bunelului său Andrei Midrigan, ceea ce legea apreciază ca moștenirea tuturor bunurilor defunctului.

Menționează că alți moștenitori ai bunurilor bunelului său nu există, însă există bunuri, pe care nu le-a moștenit nimeni, fapt confirmat prin răspunsul nr. U-785/14 din 08 august 2014, eliberat de către Consiliul raional Orhei.

Solicită repunerea în termenul de înaintare a cererii de acceptare a moștenirii și restituirea sau recuperarea valorii bunurilor bunelului său Andrei Midrigan: un plug de fier, o boroană, o coasă, o cadă de 400 litri, un butoi de 200 litri, un butoi de 150 litri, un butoi de 60 litri, două stative de țesut, opt paturi, două mese, un covor, patru scaune, o vacă, un vițel pînă la 6 luni, un purcel pînă la 4 luni, 10 oi și 15 găini.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 octombrie 2015 acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2016 a fost admis apelul declarat de către Valerian Uță, a fost casată integral hotărârea primei instanțe și a fost restituită pricina spre rejudecare în primă instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 26 octombrie 2016

au fost atrași în proces ca intervenienți Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Chișinău și Consiliul raional Orhei.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 24 noiembrie 2016 a fost atras în proces notarul public Valentina Levița în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 14 decembrie 2016 a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Prima instanță respingând cererea de repunere în termen, și-a argumentat concluzia prin faptul că, necunoașterea de către reclamant despre componența patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Andrei Midrigan nu constituie un motiv temeinic pentru prelungirea termenului de acceptare a scucesiunii rămase în urma decesului lui Andrei Midrigan.

Respingând acțiunea prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, reclamantul nu a înaintat pretenții față de Consiliul raional Orhei, care a fost înștiințat conform prevederilor art. 62 alin. (2) și (5) CPC despre examinarea prezentei acțiuni și care este autoritatea responsabilă prin intermediul comisiilor speciale, de achitare a compensațiilor victimelor represiunilor politice în partea ce ține de restituirea sau recuperarea valorii bunurilor lui Midrian Andrei Ilarion. Or, prin impunerea anumitor obligații unor persoane față de care reclamantul nu a înaintat pretenții, ar fi încălcat principiul contradictorialității și pe cale de consecință – dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 17 octombrie 2017 a fost respins apelul declarat de către Valerian Uță și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 15 decembrie 2017 Valerian Uță a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că, nu este de acord cu hotărârile judecătorești, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și procedural și, anume, nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată și a fost aplicată o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Menționează că instanțele de judecată neîntemeiat au respins cererea de repunere în termen concluzionând că, faptul precum că reclamantul nu a cunoscut despre componența patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Andrei Midrigan nu constituie un motiv temeinic pentru prelungirea termenului de acceptare a scucesiunii rămase în urma decesului lui Andrei Midrigan.

Invocă că instanțele de judecată au lăsat fără examinare fondul cauzei în partea ce ține de termenul de prescripție extensivă la adresarea sa repetată către notar de a-i elibera adăugător certificatul de moștenitor a compensației bunurilor ulterior aflate că au aprăținut bunelului său Andrei Midrigan, dar trecute politic represiv în proprietatea statului, și nici s-a expus în privința termenului de prescripție extensivă referitor la primirea compensației pentru bunurile aflate de către el ulterior primirii compensației.

Califică ca eronată concluzia instanțelor de judecată precum că, el nu a înaintat pretenții față de Consiliul raional Orhei, deoarece a considerat că, notarul, în baza hotărârii judecătorești privind termenul de prescripție extinctivă, îi va elibera certificatul de moștenitor al bunurilor bunelului, iar ca urmare se va adresa Consiliului raional Orhei și va primi compensația bunurilor. Astfel, consideră că instanțele de judecată i-au îngădit accesul la calea extrajudiciară de primire a compensației, încălcând prevederile art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Sușține că în speță, instanțele de judecată au aplicat eronat prevederile art. 1517 din Codul civil, deoarece la data decesurilor buneilor, părinții săi au acceptat moștenirea buneilor prin intrarea în posesia bunurilor acestora, rămânând să trăiască împreună cu el în casa buneilor, la fel, a acceptat și el moștenirea prin posesia bunurilor, fapt confirmat prin certificatul de moștenitor legal al bunurilor părinților.

Consideră că instanțele de judecată prin aplicarea eronată a legii i-au îngădit dreptul de a primi compensația pentru aceste bunuri.

Invocă că instanțele de judecată au aplicat eronat prevederile art. 58 lit. b) al Legii nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 cu privire la notariat, deoarece în anul 2010 a depus declarația de acceptare a moștenirii buneilor, iar în anul 2014 a depus declarația de acceptare în privința bunurilor despre care a aflat ulterior primirii costului unei părți din bunurile buneilor concomitent cu valoarea bunurilor părinților săi.

De asemenea, invocă că instanțele de judecată au aplicat eronat și prevederile art. 1519 din Codul civil, deoarece în speță sunt aplicabile prevederile art. 12¹ alin. (2) al Legii nr. 1225 din 08 decembrie 1992 cu privire la reabilitarea victimilor represiunilor politice.

Sușține că a respectat termenul de 3 ani pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora prevăzut în art. 12¹ alin. (2) al Legii nr. 1225 din 08 decembrie 1992 cu privire la reabilitarea victimilor represiunilor politice, deoarece în anul 2010 s-a adresat la Comisia raională Orhei pentru problemele victimilor represiunilor politice, iar ca urmare a primit compensația bunurilor confiscate de la tatăl și bunelul său, ulterior, însă a aflat și despre existența bunurilor enumerate în cererea de chemare în judecată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul a fost depus în termen, or, din materialele cauzei nu poate fi stabilită cu certitudine momentul comunicării deciziei contestate pentru a determina respectarea termenului de declarare a recursului.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Valerian Uță, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Valerian Uță, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul lui Valerian Uță, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Valerian Uță se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic